

УДК 391(477.52/62)

Людмила Пономар
(Київ)

НАРОДНИЙ ОДЯГ СЛОБОЖАНЩИНИ НА ЗАГАЛЬНОУКРАЇНСЬКОМУ ТЛІ *

Статтю присвячено дослідженню одягу Слобожанщини на загальноукраїнському тлі. Розглянуто поширення різних видів і типів вбрання: жіночої та чоловічої сорочки, незшитого поясного одягу (плахти, джерги, запаски), безрукавного одягу (керсетки, юпки) та верхнього одягу (свити, сіряка, кобеняка тощо). У них виразно простежується українська етнічна традиція, засвідчуючи слобожанські риси і водночас – спільність з іншими етнографічними регіонами.

Ключові слова: народний одяг, Слобожанщина, етнічна традиція, етнографічний регіон.

Статья посвящена исследованию одежды Слобожанщины на общеукраинском фоне. Рассмотрено распространение различных видов и типов одежды: женской и мужской рубашки, незшитой поясной одежды (*плахты, джерги, запаски*), безрукавной одежды (*кэрсэтки, юпки*) и верхней одежды (*свиты, сиряка, кобениака* и др.). В них отчетливо прослеживается украинская этническая традиция, которая свидетельствует о слобожанских чертах и одновременно – об общности с другими этнографическими регионами.

Ключевые слова: народная одежда, Слобожанщина, этническая традиция, этнографический регион.

The article is devoted to the investigation of Slobozhanshchyna clothes on the Ukrainian national background. The dissemination of various species and types of clothing is considered, such as women's and men's shirt, seamless waist garbs (*plakhta, dzerha, zapaska*), sleeveless clothes (*kersetka, yupka*), overdress (*soyta, siriak, kobeniak*, etc.). Ukrainian ethnic tradition is clearly observing in them, assuring Slobozhanshchyna features and at the same time resemblance with the other ethnographic regions.

Keywords: folk costume, Slobozhanshchyna, ethnic tradition, ethnographic region.

Дослідження слобожанського одягу на тлі інших українських регіонів є важливим аспектом наукових етнологічних студій. У час військової агресії Росії проти України традиційне вбрання окупованої території Донеччини й Луганщини – це не лише мистецькі витвори, але й водночас свідчення належності до українського етносу. Народний одяг – один з особливо значущих маркерів українства, тому окупанти знищують музейні колекції вбрання, яке на цій території є не тільки виявом національної самосвідомості, але й символом свободи народу [7]. Важливий аспект дослідження – народне вбрання Слобожанщини як вияв регіональної та національної ідентичності населення, пов'язаний зі свідомою акцентацією системи національних цінностей. З метою окреслення території вивчення одягу етнографічного регіону Слобожанщина вра-

ховано діалектний поділ, за яким у межах слобожанського говору охоплено Харківську область, північні райони Луганської, Дніпропетровської і Донецької областей [4, с. 119]. Однак за етнографічними характеристиками сюди належать і деякі райони Сумської області. Одне з головних завдань пропонованої статті – порівняння одягу Слобожанщини з вбранням суміжних етнографічних регіонів: Середньої Наддніпрянщини, особливо Полтавщини, Чернігівщини; Півдня України. Важливою для розуміння певної окремішності цього регіону є характеристика краю академіком Д. Багалієм: «Населення Слобожанщини склалося з різних етнографічних поділів українського народу, і через те українська мова тут витворилася не задніпрянська, не галицька, не чернігівська, а власна, місцева, немов середня між ними; більш усього вона наближається до

* При підготовці статті використано карти до «Історико-етнографічного атласу. Одяг», робота над яким триває в ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Для інтерпретації матеріалу застосовано карти, складені Л. Пономар методом дослідження ареалів. При аналізі матеріалу, як і в атласі, за територіальну одиницю взято «повіт», щоб найповніше представити матеріал, зібраний переважно у повітах, та виявити специфіку етнографічних областей.

полтавської і київської мови» [1, с. 55]. Таке визначення діалектних особливостей слобожанського говору є необхідним і для інтерпретації етнографічних явищ, зокрема вбрання. Дослідники наголошують, що в етнічній структурі цього регіону переважали українці з різних губерній: Полтавської, Київської, Чернігівської [3, с. 222]. Тому важливим аспектом вивчення одягу Слобожанщини є його зв'язок з історією формування населення, що вплинуло на творення локальних комплексів убрання. Стаття ґрунтується на опрацюванні матеріалів кінця XIX – початку XX ст., праць українських дослідників XX ст.: В. Білецької, К. Матейко, Т. Ніколаєвої, Я. Прилипка, а також колекцій народного вбрання (у тому числі з виставки «Скарби родоводу України» (2015) у Кіровоградському художньому музеї та експонатів з фондів Національного музею народної архітектури та побуту України). Особливе значення мають розвідки сучасних дослідників – Т. Віхрової, Т. Ключко, О. Мельник, присвячені вбранню Луганщини, що ґрунтуються на використанні польових матеріалів та матеріалів з фондів Луганського краєзнавчого музею [13]. Українська етнічна традиція виразно простежується в різних типах вбрання, засвідчуючи не тільки локальні слобожанські риси, але й спільність з іншими етнографічними регіонами.

Старовинні сорочки Слобожанщини прикрашені класичним настилуванням, вирізуванням, мережкою і характеризуються високим художнім і технічним рівнем виконання. Рослинні й геометризовані орнаменти на рукавах нагадують традиційні узори з Полтавщини – «ламане дерево», стилізовані квітки. Подолок сорочок, який завжди було видно з-під плахти, також декорували мережкою «зубцюванням», вирізуванням. Жіночі сорочки рясно призибували голкою на плечах біля уставки «у пухлі», «пухлики». Святковість, вишуканість цих виробів передавалися відтінками білого або синього чи коричневого кольорів. Так само прикрашали подолки сорочок. Поширені візерунки – «дубове листя», «яблучковий прутик», «грушки», «зірки» тощо. Композиціями з вільно розкиданих букетів вирізняються сорочки з рослинним орнаментом, виконаним технікою «хрест» у червоно-чорній та червоно-синій гамі.

Сорочка була головною складовою вишуканого жіночого комплексу вбрання, що його доповнювали багатоколірна тканина плахта, парчеві запаски, очіпки, намисто – коралі, дукачі (монети), оксамитові стрічки, сап'янові чоботи. Підкреслювали жіночість, стрункість фігури керсетки з «вусами» – складками, круглі великі кутаси червоного пояса. Таке вбрання свідчило про традиції переселенців з Полтавщини, Київщини, Чернігівщини. Сорочки шили з домотканого конопляного чи лляного полотна. Для Слобожанщини характерний поликовий тип жіночої сорочки з плечовими вставками, пришитими по основі. Це суцільнокроєні, «цілі», сорочки з «пухликами» та без них. Полотняні сорочки пошиті у три пілки, перкалеві – у дві. Цей тип сорочки окреслює великий центральний ареал, що охоплює східні райони Слобожанщини, Поділля, східні райони Волині, південні райони Східного Полісся, Середню Наддніпрянщину, Південь України. Сорочки із суцільнокроєними рукавами, пришитими по пітканню, побутували у Сквирському, Золотоніському, Глухівському та Сумському повітах. Сорочки на кокетці (з гесткою) наприкінці XIX – на початку XX ст. були розповсюджені на Слобожанщині, Півдні України, де окреслили великий південно-східний ареал. За матеріалами карт, що були підготовлені в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського до фундаментальної праці «Історико-етнографічний атлас. Одяг», керівник проекту Я. Прилипко зіставив поширення різних типів сорочки і дійшов таких висновків: сорочка з вставками на плечах, що пришиті по основі, переважає на Чернігівщині, Полтавщині; по пітканню – на Волині; із суцільнокроєними рукавами – у південній частині Київщини, на сході Поділля та в Карпатах; тунікоподібна – на Буковині, Прикарпатті; сорочка на кокетці – на Півдні України. Він порівняв ці дані з шириною полотна, з якого шили сорочку, і звернув увагу на певну відповідність: ареали поширення поликів, пришитих по основі, збігаються з ареалами побутування полотна шириною 45–50 см; по пітканню – 75 см, суцільнокроєного рукава і тунікоподібної сорочки – 60 см, сорочки на кокетці – з шириною фабричного полотна [11, с. 15]. У цьому вчений побачив

особливості крою українських сорочок. Водночас Я. Прилипко подає дуже цікаві для етногенетичних досліджень спостереження: ареал розповсюдження сорочок з поликами, пришитими на основу, лягає на етнічну територію літописних сіверян, поширюючись за її межі до півдня – сходу (шляхи пізніших колонізаційних потоків) і лише в незначній мірі – на північ, де він сходиться з ареалом побутування сорочки з косими поликами, що накладається на етнічну територію давніх в'ятичів, а на заході – півночі взаємно дифузує з ареалом розповсюдження сорочки з поликами, пришитими по пітканню, що переважає на землях літописних деревлян.

Я. Прилипко фундаментально проаналізував карту до атласу одягу, що відображає колір і розташування орнаментациї жіночих сорочок кінця ХІХ – початку ХХ ст. [11, с. 38–41]. Зокрема, він дійшов висновку, що ареали поширення колористики вишивок на жіночій народній сорочці збігаються із загальноетнографічним зонуванням України. Крім того, учений зазначив, що Чернігівщина й Полтавщина характеризуються одноколірністю вишивки, Київщина, Черкащина та частково Поділля – майже суцільною двоколірністю, на Волині переважає одноколірність, причому на півдні – південному заході Поділля починається ареал поліхромії. Дослідник звернув увагу й на те, що одноколірність Лівобережжя утворена вишивкою білими нитками («біллю»), ареал побутування якої тягнеться до сіверської землі; червона одноколірність (волинське занизування), змінюючись у напрямку до Поділля, Галичини, – до літописних волинян. Привертає увагу те, що межа між ареалами переважання червоного і білого кольору проходить уздовж Дніпра, що вирізняє Правобережжя й Лівобережжя багатьма явищами. Ці характеристики важливі для інтерпретації вбрання Слобожанщини.

Поширені типи чоловічої сорочки досліджуваного регіону – поликова і тунікоподібна. Поликова сорочка, що переважає в білорусів і розповсюджена в поляків і чехів, окреслена на українській території трьома великими ареалами побутування: у північній і східній частині, охоплюючи райони Полісся, частково – Волині, Середньої Наддніпрянщини (схід) та Слобожанщини. Тунікоподібна чоловіча сорочка займає великий суцільний ареал, що межує

в північній та південно-західній частинах з ареалами поликової сорочки. Північна межа охоплювала райони Слобожанщини, зокрема, у минулому Кролевецький та Глухівський повіти. На Луганщині відомі архаїчна чоловіча сорочка тунікоподібного крою та сорочка з плечовими швами. Такі сорочки розширювалися за допомогою вшивних клинів, мали звужені донизу рукава, комір-стійку з розрізом по центру, який зав'язувався стрічкою [3, с. 223].

Чоловіки на Слобожанщині носили сорочки як заправленими в штани, так і поверх них та підперізували поясом. Поширений тип давнього крою чоловічих штанів – з домотканого полотна, широкі, «на очкурі», з фабричної тканини (черкесинові, суконні) темного кольору [3, с. 223].

Межі ареалу носіння сорочки навипуск та ареалу побутування сорочки, заправленої в штани, проходять близько або збігаються на заході з межами між Середньою Наддніпрянщиною і Слобожанщиною, на півдні – між Середньою Наддніпрянщиною і Півднем України, на сході – між Середньою Наддніпрянщиною і Поділлям, Волиню, на півночі – між Середньою Наддніпрянщиною і Середнім Поліссям. Спосіб носіння сорочки навипуск був характерним і для сусідніх Білорусі, Росії та Польщі, а спосіб носіння сорочки, заправленої в штани, поширений у болгар, характерний серед східних слов'ян лише українцям вищезгаданих районів. Я. Прилипко вважав, що останній спосіб «міг виробитися під впливом кочових племен Сходу» [10, с. 58].

Поясний жіночий одяг в Україні репрезентують комплекси з незшитим одягом – двоплатовим і одноплатовим та зшитим – спідницею; локально – одягом сарафанного типу. Незшитий поясний одяг був розповсюджений на більшій частині території, охоплюючи такі історико-етнографічні зони: Середнє та Східне Полісся, Середня Наддніпрянщина, Слобожанщина, Південь України, Поділля – крім західних районів. Комплекс із одноплатовим незшитим одягом представлений на українській території різними назвами «плахта», «запaska», «джерга» («дерга»), «гунька», «катринця», «фота». Залежно від території побутування ці різновиди диференціюються за характером ткання (просте, чиновате переплетення) та кольоровим вирішенням візерунка.

Плахта – поясний незшитий одяг, що увійшов до комплексу традиційного вбрання з сорочкою на території Середньої Наддніпрянщини, Слобожанщини, Східного Полісся, Півдня України, частково Київського Полісся, Волині, а також у районах східного узбережжя Криму, де компактно проживали переселенці з Чернігівської та Полтавської губерній. Це один з основних компонентів українського національного костюма. Плахта має різновиди за кроєм: переважно святкова, зшита з двох, не повністю (наполовину або на дві третини) з'єднаних швом пілок вовняної домотканої тканини (повна), та буденна – у вигляді прямокутної пілки, що має назву «станок». Плахта першого типу мала характерний спосіб носіння: полотнища згиналися так, щоб зшита частина огортала стан, а незшиті крила звисали по боках, їх підтикали під пояс. Незшиті кінці розходилися ззаду. На плахту спереду пов'язували вовняну або парчеву запаску, оперізувалися вовняним поясом. Назва «плахта» пов'язана зі значенням «полотно» і походить від праслов'янського слова *рlохъта, що відоме всім слов'янським мовам: схв. плахта – «простирадло», рос. плахта – «мішок з грубого полотна, хустка», слн. plahta – «ковдра» [14, III, с. 275]. Назва є вторинною внаслідок розширення семантики «тканина». Переважаючий колір основи плахт – червоний, з тканням жовтими, чорними, зеленими та білими нитками.

У місцевих назвах відбилося протиставлення реалій за кольором – *червчатка, синятка, жовтянка*; за орнаментом – *хрещата, картата, підочкова*; за малюнком – *мотилівка, гвоздичкова, рачкова, грушівка кривуляста, реп'я* [5, с. 66]; за способом ткання – *закладка, проста*. Дослідники звертали увагу на генетичний зв'язок незшитого одягу – запаски – з плахтою, де задня частина мала таку саму назву – «плахта» [6, с. 46], «плахт» (с. Рожни Броварського р-ну Київської обл.) [9, с. 469]. У зв'язку із цим у плахті, яка побутувала на Броварщині, можна вбачати розвиток незшитого одягу. Ареал побутування плахти продовжується на схід, межує з російським ареалом поширення незшитого виду одягу – поневі, що окреслюється дослідниками як Дніпровський район – басейн верхнього Дніпра, Десни, Сейма (Орловська, Курська, Смоленська губернії). Очевидно,

правомірними є припущення про те, що кордон між дніпровським і суміжним районом, де був поширений тип поневі-плахти, який мав такий самий крій – із двох полотнищ, що перегинали й закріплювали на поясі, та окським ареалом, де побутувала глуха понева з прошвою або незшита понева з трьох вовняних полотнищ тканини, проходить приблизно вздовж Десни, що була кордоном між в'ятичами (носіями російської поневі) та сіверянами (носіями української плахти) [12, с. 215]. Привертає увагу той факт, що українські плахти, на відміну від російських понев, були тільки картаті, а не одноколірні.

Учені, аналізуючи картаті тканини часів Київської Русі XI–XII ст., пов'язують їх з поясним жіночим одягом і припускають, що кольори клітин розрізняли окремі етнічні групи. Збережений синій колір у традиційному російському поясному одязі – поневі – пов'язують із в'ятичами, а червоний колір поневі – з радимичами [12, с. 55]. Очевидно, і українська картата кольорова плахта з переважанням червоного кольору вказує на етногенетичну специфіку. На території побутування плахти і далі із заходом у південні райони поширений інший різновид незшитого одягу – дерга (джерга), запаска.

Дерга – незшите полотнище, краї якого з'єднували спереду і поверх якого одягали фартух. Дергу, яку носили в слободі Морозівка Старобільського повіту Харківської губернії, описав учитель Гаврило Цирюльников у звіті до Харківської комісії з організації XII Археологічного з'їзду: «ткана з чорної вовняної пряжі, довжиною два аршини, шириною півтора аршини» [15]. Дергу носили як буденний одяг. Імовірно, назву «дерга» слід вважати такою, що виникла на слов'янському ґрунті і розвиток семантики якої йшов у напрямі: «дергати» – чесати щіткою волокно → «одерги» – волокно на виготовлення тканини → «дерга» – тканина → одяг [8, с. 35].

Ще одна локальна назва незшитого вбрання, відомого на Слобожанщині, – «запаска». Запаску шили з одного або двох суцільних полотнищ, природного чорного чи темно-коричневого кольору. До неї одягали вовняну попередницю. Поширена також на Середній Наддніпрянщині, Півдні України, побутує в південних районах Поділля.

Наприкінці XIX – на початку XX ст. верхній одяг виявляв неабияку різноманітність за кроєм, колористикою, назвами в окремих районах Слобожанщини: чинарки, кунтуші, кобеняки, киреї, свити, кожухи, сіряки, суконні жупани. Одяг з домашнього сукна з рукавами є найдавнішим вбранням українців. На більшій частині території України – на Поліссі, Покутті, Бойківщині, Буковині, Слобожанщині (східні райони) – був поширений крій свити з клинами по боках. Такі вироби мали різні регіональні та локальні назви: «свита» («світа»), «свитка» (Середнє та Східне Полісся, Слобожанщина, східні райони Поділля, Середня Наддніпрянина, Південь України); «сіряк», що охоплює великий ареал: Східне Полісся, лівобережні райони Середньої Наддніпрянини, Слобожанщину, Південь України, Волинь (Острозький, Новоград-Волинський, Заславський повіти), Опілля. На Слобожанщині був поширений різновид свит – верхній довгополий чоловічий одяг з домотканого валяного сукна з відлогою, що його одягали чоловіки в дорогу поверх свити або кожуха в холодну пору року. Найчастіше він був прямого крою («тулубом») або розширений двома клинами, з відкладним коміром – кобеняк (Південь України, Слобожанщина, Середня Наддніпрянина, Східне Полісся, а також невеликий ареал на правобережжі Дніпра). Чекмень спорадично побутує на Слобожанщині (Сумський повіт), Середньому та Західному Поліссі, Волині.

На Слобожанщині (східні райони) відома назва «сирнега», що є специфічною регіональною назвою Західного Полісся і трапляється на Покутті, Бойківщині, Буковині, Середній Наддніпрянині (Полтавщина). На Поділлі, Слобожанщині (східні райони) коротка свита для роботи має локальну назву «куртина» (на Полтавщині – козацький одяг «курта»). На Слобожанщині жіночі свити прикрашали на грудях, на комірі, рукавах та спині (біля коміра).

За кольором переважав одяг, пошитий із чорного або коричневого сукна. Одяг із синього або іншого кольору сукна був відомий у Західній Україні – Опіллі, Надсянні, Гуцульщині, на Поділлі, Східному Поліссі, і мав значне поширення на Слобожанщині та Півдні України.

У XIX ст. був розповсюджений верхній довгополий одяг з черкасіну, камки – че-

мерка, чемліт, бурнос, з густими зборами ззаду (Полісся, Волинь, Середня Наддніпрянина, Слобожанщина). На початку XX ст. ці назви відомі стосовно одягу з овечого сукна, що в деяких місцевостях мав особливості крою – відкладний комір, збори. До традиційного жіночого вбрання на Середній Наддніпрянині, Слобожанщині належать юпки, пошиті з привізних тканин, розширені донизу та на підкладці.

Багатством форм і декоруванням вирізнявся нагрудний одяг. Виразною ознакою був крій, зокрема безрукавного одягу, який носили до плахт та запасок. Керсетки мали різну довжину й оздоблення. Як і полтавські, вони розширені вище лінії талії, з фігурною спинкою, до семи-восьми клинів-«вусів», довжина сягає колін і нижче, застібка значно зміщена вліво. Керсетки, юпки прикрашено нашивками з плюсу (оксамиту), зокрема поли, вирізшиї, низ рукавів. Декорування правої поли створює викінчену орнаментальну композицію з акцентом у куті: «квітка», мотив дерева, стилізовані «орли».

В Україні були розповсюджені кожухи різного крою: прямого, з великим відкладним коміром або невисоким, з опушкою вздовж верхньої поли та по низу; приталені та відрізані по лінії талії, зі зборами, вусами, різної довжини та з декоруванням вишивкою, аплікацією. Різні типи крою кожухів трапляються й на Слобожанщині. Білі вишиті кожухи слобожан, що їх купували в Богодухові на Харківщині, детально описала В. Білецька [2, с. 45]. Про значення різних зразків вишивки у формуванні локальних типів кожухів і комплексів вбрання свідчать спостереження дослідниці про те, що «повітове місто або значна слобода, де існувало кушнірство, мали свій окремий узор, і тому на ярмарку або базарі можна було, дивлячись на вишивку кожуха на чоловікові, сказати звідкіль він» [2, с. 51].

Вивчення особливостей вбрання Слобожанщини виявило, що найбільше паралелей фіксується з одяговою культурою населення Східного Полісся, Середньої Наддніпрянини, Півдня України. Різні види слобожанського одягу й типи їх крою засвідчили спільність із вбранням Волині, Середнього Полісся, Східного Поділля. Зафіксовано також паралелі з одягом Бойківщини (на Луганщині є поселення з цього краю), Гуцульщини, Західного Поділля,

Опілля, Надсяння, Буковини. Подальша інтерпретація карт дозволить уточнити й поглибити цю важливу проблему виявлення спільних та регіонально-локальних рис одягу Слобожанщини.

Вбрання поселенців Слобожанщини, які продовжили родовід з Київщини, Полтавщини, Чернігівщини, вирізнялося багатим колоритом, декоративністю, кроєм, які склалися на землях, що були центром Київської Русі, формування національно-визвольного руху, консолідації українського народу.

Джерела та література

1. *Багалій Д. І.* Історія Слобідської України. – Київ, 1995.
2. *Білецька В. Ю.* Вишиті кожухи в Богодухівській окрузі на Харківщині // Науковий збірник Харківської науково-дослідчої катедри історії української культури. – 1927. – Ч. 7.
3. *Віхрова Т. В.* Особливості українського костюма // Традиційно-побутова культура Луганщини кінця XIX – початку XX століття : зб. наук. ст. – Луганськ, 2013. – (Серія «Краєзнавчі записки». Вип. 6). – С. 222–304.
4. *Матвіяс І. Г.* Українська мова і її говори. – Київ, 1990. – 168 с.
5. *Матейко К. І.* Український народний одяг. – Київ : Наукова думка, 1977.
6. *Николаева Т.* О Украинская народная одежда Среднего Поднепровья. – Киев, 1987.
7. *Пономар Л.* «Евакуйована колекція» в Кіровоградському обласному художньому музеї // Народна творчість та етнологія. – 2016. – № 1. – С. 96–99.
8. *Пономар Л. Г.* Назви одягу Полісся // Народна творчість та етнографія. – 1989. – № 5. – С. 33–41.
9. *Пономар Л. Г.* Народний одяг // Літописна скарбниця [Текст] : нариси історії Броварського краю (радянський період та доба незалежності України) / уклад. І. В. Доцин ; наук. ред. П. П. Кононенко. – Бровари : Водограй, 2003. – 640 с. : фото. – (Броварська минувшина. Кн. 2). – С. 466–476.
10. *Прилипко Я. П.* Етнокультурні зв'язки болгар і східних слов'ян. – Київ, 1964.
11. *Прилипко Я. П.* Український народний одяг як джерело вивчення етнічної історії // Народна творчість та етнографія. – 1971. – № 5.
12. Русские. Историко-этнографический атлас. – Москва, 1967. – 360 с.
13. Традиційно-побутова культура Луганщини кінця XIX – початку XX століття : зб. наук. ст. – Луганськ, 2013. – 504 с., іл. – (Серія «Краєзнавчі записки». Вип. 6).
14. *Фасмер М.* Этимологический словарь русского языка / пер. с нем. и доп. О. Н. Трубачева. – 1971. – Т. 3.
15. Центральний державний історичний архів України, ф. 2017, оп. 1, спр. 785.

SUMMARY

Investigation of Slobozhanshchyna clothes is an important aspect of scientific ethnological studies. During the war waging by Russia against Ukraine, traditional clothing of the occupied territory of Donetsk and Luhansk regions is an expression of the regional and national identity of the carriers and conscious choice of national values system. Ukrainian language, folk clothing and Ukrainian symbols become the object of persecution and extermination by the invaders. Ukrainian features of attire of natives from the different regions of Ukraine are kept and combined in the national clothes of Slobozhanshchyna. The article is dedicated to the comparison of Slobozhanshchyna clothing on the background of adjacent ethnographic regions.

The maps to *Historical and Ethnographic Atlas. Clothes*, prepared to publication by M. Rylsky Institute for Art Studies, Folkloristic and Ethnology, NAS of Ukraine, are used in the article. The dissemination of various species and types of clothing is considered, such as women's and men's shirt, seamless waist garbs – plakhta, dzherha, zapaska; sleeveless clothes – kersetka, yupka and overdress – svyta, siriak, kobeniak, chekmen, etc. Ukrainian ethnic tradition is clearly observing in them, assuring Slobozhanshchyna features and at the same time resemblance with the other ethnographic regions.

The most of parallels are fixed with a clothes culture of the population of the East Polissia, the Middle Over Dnipro Lands, South of Ukraine. Resemblance of various clothing kinds and types of cut existence has assured the connection with attire of Volyn, Middle Polissia, Eastern Podillia. Similarity with the costumes of Boikivshchyna, Hutsulshchyna, West Podillia, Opillia, Nadsianina, Bukovyna is also fixed. The detailed investigation of the local features of Slobozhanshchyna clothing, determination of ethnographic borders of the region after the materials of this layer of folk culture is an important problem of ethnographic studies.

Keywords: folk costume, Slobozhanshchyna, ethnic tradition, ethnographic region.